श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम्

सत्रान्तपरीक्षा एप्रिल – २०१६

कक्षा – आचार्यः-१ (SEM-2)	**प्रश्नपत्रम् – ३**	गुणाः - ७०
विषयः – साहित्यशास्त्रम्	**CC-4.2.5**	समयः - ११ तः २
दिनाङ्कः – १९/४/२०१६	सन्दर्भग्रन्थः – ध्वन्यालोकः (लोचनटीकासहितः) चतुर्थोद्योतः	

	प्रथमान्वितिः -१	
प्रश्नः -१	**लोचनटीकापुरस्सरं व्याख्या विधेया ।**	०४
	(१) ध्वनेर्यः स गुणीभूतव्यङ्ग्यस्याध्वा प्रदर्शितः । अनेनानन्त्यमायाति कवीनां प्रतिभागुणः ॥ (२) दृष्टपूर्वा अपि ह्यर्थाः काव्ये रसपरिग्रहात् । सर्वे नवा इवाभान्ति मधुमास इव द्रुमाः ॥	
प्रश्नः -२	अविवक्षितवाच्यस्य ध्वनेः पूर्वार्थानुगमेऽपि कथं नवत्वमिति सोदाहरणं ग्रन्थोक्तदिशा व्युत्पादनीयः । अथवा रसभावाद्याश्रयेण काव्यार्थानामानन्त्यं व्युत्पाद्य विवक्षितान्यपरवाच्यध्वनेः कथं नवत्वमिति ध्वनिकारदिशा लोचनकारदिशा च प्रतिपादयत ।	१२
प्रश्नः -३	**द्वौ प्रश्नौ द्वित्रैर्वाक्यैः समाधेयौ ।**	०४
	(१) ध्वनिप्रपञ्चस्य फलान्तरं किम् ? कथम् ? (२) "यः प्रथमः प्रथमः---------" इत्यत्र को ध्वनिः ? (३) "अर्थविशेषान् सा जयति विकटकविगोचरा वाणी" इत्यस्य भावर्थः लेख्यः ।	
	द्वितीयान्वितिः - २	
प्रश्नः - ४	**कस्यचिदेकस्य लोचनटीकानुगुणं विवेचनं करणीयम् ।**	०४
	(१) व्यङ्ग्यव्यङ्जकभावेऽस्मिन्विविधे सम्भवत्यपि । रसादिमय एकस्मिन्कविः स्यादवधानवान् ॥ (२) ध्वनेरित्थं गुणीभूतव्यङ्ग्यस्य च समाश्रयात् । न काव्यार्थविरामोऽस्ति यदि स्यात्प्रतिभागुणः ॥	
प्रश्नः -५	'शान्तस्यैव रसस्याङ्गित्वं महाभारते'इत्यस्य सार्थकत्वम् ग्रन्थोक्तदिशा प्रतिपादयत । अथवा शुद्धस्यापि वाच्यस्यावस्थादिविशेषैः कथमानन्त्यं जायते इति सोदाहरणं विवेचयत ।	१२
प्रश्नः -६	**द्वौ प्रश्नौ द्वित्रैर्वाक्यैः समाधेयौ ।**	०४
	(१) रामायणस्याङ्गीरसः कः ? कस्मात् ? (२) किमुक्तिवैचित्र्यम् ?	

	(३) “सामान्यात्मना वस्तूनि वाच्यतां प्रति पद्यन्ते, न विशेषात्मना” इत्यस्य भावार्थः लेख्यः ।	
	तृतीयान्वितिः - ३	
प्रश्नः -७	**कस्यचिदेकस्य श्लोकस्य लोचनदिशा व्याख्या करणीया ।**	०४
	(१) वाचस्पतिसहस्राणां सहस्रैरपि यत्नतः । निबद्धापि क्षयं नैति प्रकृतिर्जगतामिव ॥ (२) नहि शरीरी शरीरिणान्येन सदृशोऽप्येक एवेति शक्यते वक्तुम् ।	
प्रश्नः -८	कः संवादः? तत्पुनः कतिविधा ? इति विलिख्य ग्रन्थोक्तदिशा विस्तरेण तेषां वर्णनं कुर्वन्तु। अथवा “मेधाविनां सादृश्यं (संवादाः) न दोषत्वम् धत्ते” इत्यस्य सार्थकत्वं प्रतिपादनीयम् ।	०८
प्रश्नः -९	**त्रयः प्रश्नाः एकवाक्येन समाधेयाः ।**	०३
	(१) “देशकालादिमेदिनी” इत्यत्र आदिपदेन कस्य कस्य ग्रहणम् ? (२) “विपश्चिता” अर्थात् किम् ? (३) कीदृशं काव्यवस्तु कविना न त्यक्तव्यम् ? (४) “प्रकृतिर्जगताम् इव” इत्यत्र “प्रकृतिः” इति शब्दः केनदर्शनेन शास्त्रेण् वा सम्बधितः । (५) “रसभावादिसम्बद्धा ---------- ” इत्यत्र कारिका केषामुपदेशाय ?	
	चतुर्थान्वितिः - ४	
प्रश्नः -१०	**कस्यचिदेकस्य श्लोकस्य लोचनटीकोपेता व्याख्या विधेया ।**	०४
	(१) आत्मनोऽन्यस्य सद्भावे पूर्वस्थित्यनुयाय्यपि । वस्तु भातितरां तन्व्याः शशिच्छायामिवाननम् ॥ (२) पुरस्वादानेच्छाविरतमनसो वस्तु सुकवेः । सरस्वत्येवैषा घटयति यथेष्टं भगवती ॥	
प्रश्नः -११	“पुरातनी वस्तुरचना नूतने स्फुरति काव्यवस्तूनि न दुष्यति-------------” इत्यस्य सार्थकत्वं प्रतिपादयत । अथवा चतुर्थस्य उद्योतस्य विषयाः संक्षेपेण प्रतिपादनीयाः ।	०८
प्रश्नः -१२	**त्रयः प्रश्नाः एकवाक्येन समाधेयाः ।**	०३
	(१) चतुर्थे उद्योते कति कारिकाः ? (२) आनन्दवर्धनः केनोपाधिना विभूषितोऽसीत् ? (३) कविभिः कुत्र सादः न कर्त्तव्यः ? (४) कस्य कृते भगवती सरस्वती वस्तु घटयति ? (५) कीदृशः कविः निन्द्यतां नोपयाति ?	

***